

RÉSUMÉ

Une série de 17 médailles frappées depuis 1905 jusqu'en 1988, qui représentent le voïvode Mircea, font l'objet de cette étude, dans laquelle l'auteur décrit et compare les médailles avec les anciennes fresques. Les événements de l'histoire roumaine qui ont inspiré la frappe des médailles, surtout l'indépendance, la guerre balkanique et la 600e anniversaire de l'avènement du voïvode, sont soulignés. Un certain nombre de ces médailles sont très rares ou inédites.

EXPLICATION DES FIGURES

- Fig. 1. La Valachie pendant la règne de Mircea l'Ancien (d'après G. I. Brăteanu, *Origines et formation de l'Unité Roumaine*, Bucarest, 1943).
- Fig. 2. Mircea l'Ancien et son fils Michel, sur la fresque de la grande église de Cozia.
- Fig. 3. Mircea l'Ancien sur la fresque de Curtea de Argeș peinte au XVIe siècle par Dobromir de Tirgoviște.
- Fig. 4. La médaille frappée par la SNR en 1905. Argent, bronze, 50 mm.
- Fig. 5. La petite médaille de la paix de Bucarest de 1913. Bronze dorée, 34 mm, avec ou sans anneau.
- Fig. 6. La grande médaille de la paix de Bucarest de 1913. Alpaca dorée, alpaca argentée, 63 mm.
- Fig. 7. La petite médaille de la traversée du Danube, 1913. Argent, bronze, bronze argenté, 34 mm, avec anneau.
- Fig. 8. La grande médaille de la traversée du Danube, 1913. Alpaca dorée, alpaca argentée, 63 mm.
- Fig. 9. La médaille officielle de la paix de Bucarest de 1913. Bronze, 58 mm.
- Fig. 10. La médaille du semi-centenaire de la réintégration de la Dobroudja, 1928 (revers). Bronze, 70 mm.
- Fig. 11. La médaille de la restauration des monuments de Tulcea, 1977 (avers). Bronze, 60 mm.
- Fig. 12. La médaille de l'exposition philatélique MARINA—Constanța, 1979 (avers). Bronze, 40 mm.
- Fig. 13. La breloque A. S. Aeronautica, Bucarest (uniface). Laiton, 37 mm.
- Fig. 14. La médaille de l'exposition de numismatique et philatélie de Tirgoviște, 1978. Bronze, 60 mm.
- Fig. 15. La médaille de la SNR pour la 600e anniversaire de l'avènement de voïvode Mircea le Vieux, 1986. Bronze, 60 mm (médailleur Ștefan Grundnițchi).
- Fig. 16. La médaille de la section numismatique de la Maison Centrale de l'Armée pour la 600e anniversaire de l'avènement du voïvode Mircea l'Ancien, 1986. Bronze, 60 mm (médailleur Ion Dumitrescu).
- Fig. 17. L'insigne de la section numismatique de la Maison Centrale de l'Armée pour la 600e anniversaire de l'avènement du voïvode Mircea l'Ancien, 1986. Laiton, 30 mm (médailleur Ion Dumitrescu).
- Fig. 18. La médaille de l'exposition philatélique MARINA—Constanța, 1986. Cuivre, 60 mm.
- Fig. 19. La médaille de l'exposition philatélique inter-départementale „Pitești 600”, 1988. Bronze, 50 mm.
- Fig. 20. La médaille de la 300e anniversaire du siège de Vienne, 1983. Bronze, 60 mm.

CORNELIU POPA

și NICOLAE CURDOV

În anul 1987 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai de frunte reprezentanți ai artei plastice românești, sculptorul și medalistul Ion Jalea, membru de onoare al Societății Numismatice Române. Marele artist a văzut lumina zilei la 19 mai 1887 în comuna Casimcea din județul Tulcea și a încetat din viață la 7 noiembrie 1983 în București, după o activitate artistică prodigioasă de peste șapte decenii. După ce a absolvit cursurile liceului din Tulcea, și-a continuat pregătirea în cadrul Școlii de arte frumoase din București, avându-i ca profesori pe măștrii Valbudea și Hegel. Din 1912 începe să expună sculptură și desene. Obținând bune rezultate, a fost trimis, la propunerea lui Dimitrie Paciurea, în Franța, cu o bursă pe trei ani la Academia Julian, unde și-a perfecționat măștria artistică, avându-i dascăli pe renumiții Émile Antoine Bourdelle, Henry Bouchard, Paul Landowsky, Jean Paul Laurens.

Descinzând dintr-o familie de ardeleni și fiind domn, ca orice român, de realizarea idealului național, a răspuns prompt la mobilizarea din vara anului 1916, aducându-și jertfa de sânge în războiul pentru reîntregirea neamului. În calitate de ofițer a luat parte la crâncena bătălie de la Mărășești, fiind grav rănit și pierzându-și mina stângă. Depășind neajunsurile create de acest handicap și de vremurile grele ce au urmat războiului își începe activitatea de autor de monumente prin realizarea monumentului Eroilor francezi din Cișmigiu (1920) și cea de expozant la saloanele oficiale, unde va fi prezent șase decenii, an de an.

Debutează la Salonul de toamnă de la Paris în 1922 cu lucrarea „Hereule doborând centaurul”, după care începe seria marilor succese: premiat la Expoziția internațională de la Barcelona în 1929; Marele premiu la Expoziția internațională de la Paris în 1937; Premiul național pentru sculptură în 1941; titlul de Maestru emerit al artei în 1956; de două ori Premiul de stat, în 1955 și 1957; Premiul special al Uniunii Artiștilor Plastici în 1981. Acestea sînt numai cîteva din momentele recunoașterii pe plan intern și internațional a măiestriei lui Ion Jalea.

Paralel cu munca de creație, artistul a găsit timp și pentru a forma tînere talente, din 1933 funcționînd ca profesor de sculptură la Școala de arte frumoase din București. Din 1957 pînă în 1968 a fost președintele Uniunii Artiștilor Plastici, iar după aceea președinte de onoare. Membru titular al Academiei Române în 1963.

Un aspect mai puțin cunoscut al activității maestrului, despre care nu s-a amintit pînă în prezent decît în trecut, este arta monetară și a medaliei, domeniu în care Ion Jalea s-a remarcat alături de Emil W. Becker, Gh. Stănescu, C. Kristescu și alții. Prin piesele pe care le-a modelat, a dăruit, medalisticii românești o operă ce reflectă cu iscusință realitățile vremurilor, operă caracterizată printr-un modelaj cald și expresiv, o libertate cumpănită și o claritate deplină, cum scria Petru Comarnescu în 1928. Recunoștoare pentru această operă, Societatea Numismatică Română a proclamat pe maestrul ajuns la vîrsta patriarhilor, în anii '80, membru de onoare. Cu acest prilej mărturisea: „Arta medalistică este foarte importantă pentru istoria lumii fiindcă fixează un moment al unei epoci mai bine decît oricare alt document. Este o artă care mi-a plăcut întotdeauna, dar pe care am exercitat-o numai în mod sporadic și întâmplător. Sper să se înființeze odată o școală pentru aceasta”.

Activitatea de medalist a maestrului a început în anul 1923 și s-a încheiat spre sfîrșitul vieții. Medaliiile și plachetele sale au fost dedicate aniversării sau comemorării unor personalități științifice, culturale sau politice, inaugurării unor instituții social-economice sau monumente. Între anii 1935 și 1941, Monetăria Statului a emis monedă modelată de Ion Jalea¹.

Intrucît, așa cum am arătat mai sus, activitatea de medalist a lui Ion Jalea este mai puțin cunoscută, prezentăm în cele ce urmează, în ordine cronologică, medaliiile și plachetele realizate de acesta. Desigur, pot exista și medalii sau plachete rămase necunoscute nouă, avînd în vedere unele piese pe care artistul nu le-a semnat. Cele nesemnate cuprinse în listă le-am identificat cu precizie pe baza unei liste scrise de maestru și a albumului „Monetăria Națională — Zece ani de activitate 1935—1945”, București, 1945.

Fig. 1.

1923

1. Placheta unifață dedicată celei de a 80-a aniversări a zilei de naștere a lui Mihail Pherekyde². Bronz; 80 × 57 mm. Av. MIHAIL PHEREKYDE, sus. Bustul sărbătoritului în profil spre stînga. Paralel cu latura din dreapta: AETATIS SUAE LXXX. În fața bustului I. JALEA / 1923, incus Jos: IN ONOAREA VETERANULUI FRUNTAȘ AL PARTII-DULUI NATIONAL LIBERAL PARTAS O JUMATATE / DE SECOL LA TOATE LUPTELE ȘI ISBANZILE CARE / AUSDUS TARA LA INCORONAREA DE LA ALBA IULIA (fig. 1).

1928

2. Placheta dedicată aniversării a 30 de ani de activitate a Societății Electrica. Realizată împreună cu I. Bassarab și executată în Elveția la firma Huguenin³. Argint; bronz argintat; bronz patinat; 76 × 98 mm. Av. ELECTRICA, în stînga sus. În prim plan un personaj masculin intruchipînd geniul tehnicii reglează un generator electric; în planul doi sonde și instalații electrice;

pe fundal dealuri. Paralel cu latura din stînga, gravat incus: BASSARAB / JALEA sc. Jos, în picioarele personajului, gravat incus: HUGUENIN FEC. În dreapta jos ștanțat: METAL-RV. DIN PARTEA SOCIETĂȚII ANONIME ROMANE / ELECTRICA / CU OCAZIA IMPLINIRII A 30 ANI DE FUNCTIONARE; urmează un cartuș rezervat gravării numelui celui ce-i era acordată, iar jos 1898—1928. Totul într-un chenar în torsadă în stînga, jos și în dreapta, continuat sus cu două rinsouri terminate în torsuri umane care susțin un seut pe care se află monograma societății (fig. 2).

Fig. 2.

1929

3. Placheta unifață dedicată dr. Cristian Orăscu pentru 35 de ani de practică⁴. Bronz; 263 × 185 mm. Av. DR. CHRISTIAN ORASCU, sus, în chenar. Efigia doctorului în profil spre stînga. În partea dreaptă semnătura artistului și data. Jos: OMAGIU / DIN PARTEA SOCIETĂȚII O.R.L. / CU OCAZIA IMPLINIRII A 35 ANI DE PRACTICA.

1930

4. Placheta dedicată inaugurării uzinei hidroelectrice din Dobrești.
Modelată de Ion Jalea și executată în atelierul lui F. Juillard din București⁵.
Bronz argintat; bronz patinat; 80 × 50 mm.
Av. Efigia regelui Carol al II-lea în profil spre stînga, purtînd șapcă de ofițer, într-un ancadrament ornamental cu partea superioară în arcadă, iar jos, în stînga și în dreapta, frunze de laur. Dedesubt: *SUB DOMNIA / M. S. CAROL II / REGELE ROMÂNIEI / MCMXXX*. În spatele efigiei semnătura incusă a artistului.
Rv. În prim plan un stîlp de înaltă tensiune legat prin cinci cabluri de clădirea uzinei (afiată în planul doi); pe fundal, culmile Bucegilor cu păduri de brad, stația de captare și apeductul ce pune în mișcare turbina uzinei. Dedesubt: *INAUGURAREA / UZINEI HIDRO-ELECTRICE / DIN / DOBRESTI / 17 IULIE 1930*. În stînga jos F. Juillard — București (fig. 3).

Fig. 3.

1932

5. Placheta „Monitorul Oficial”.
Lucrată în colaborare cu CR. G. (?)⁶
Bronz; 50 × 70 mm.
Av. *SUB DOMNIA M.S. / REGELUI CAROL II / LA 8 DECEM = / BRIE 1932 / S'AU / IMPLINIT 100 / ANI DE LA APA = / RITIA PRIMULUI / ZIAR OFICIAL / RO = / MĂNESC SI S'A / INAUGURAT / PALATUL REINOT AL „MONITORULUI / OFICIAL ȘI IMPRIMERIILOR STATULUI”*, în stînga și jos. În dreapta, în medalion, efigia regelui Carol al II-lea în profil spre stînga. Sub efigie inițialele artistului.
Rv. Vederea Palatului Monitorului Oficial și al Imprimeriilor Statului (fațada și latura stîngă). Jos, *1832 MONITORUL OFICIAL 1932* (fig. 4).

250

1933

6. Medalia semicentenarului întemeierii castelului Peleş.
Medalie cu leartă⁷.

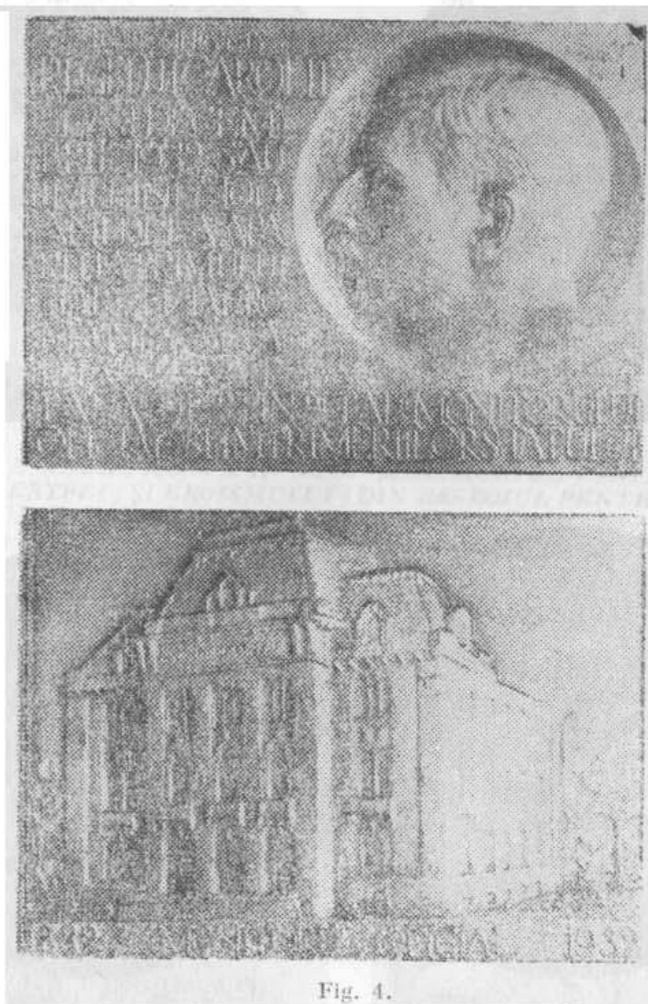

Fig. 4.

- Bronz aurit; 32 mm.
Av. *50 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA CASTELULUI PELES / LA SINAIA*. Busturile acolate ale regilor Carol I. Ferdinand și Carol al II-lea. Jos, Cereana de oțel a României fiancătă de anii 1883—1933 și două mici ornamente.
Rv. *EU CAROL CU AL MEU / POPOR, / CLADITAM INTRUN / GAND ȘI DOR, / IN TIMP DE LUPTE / AL SEU REGAT, / IN TIMP DE PACE / AL MEU PALAT,* versuri de Vasile Alecsandri (fig. 5).

1934

7. Medalia dedicată prof. dr. C. Angelescu cu prilejul înființării facultății de farmacie din București.
Modelată de Ion Jalea și executată în atelierul lui R. Fässler⁸.
Argint; bronz patinat; 60 mm.
Av. *PROFESOR DOCTOR C. ANGELESCU*. Efigia prof. dr. C. Angelescu în profil spre stînga; sub efigie semnătura incusă a artistului.
Rv. Circular: *DOMNULUI PROFESOR DR. C. ANGELESCU CREATORUL ȘI ÎNTRĂGĂTORUL FACULTĂȚII NOASTRE*. În cîmp: *CORPUL DIDACTIC / AL FACULTĂȚII DE FARMACIE / DIN BUCUREȘTI / 1934*. Jos, cu caractere mici: *R. FÄSSLER. BUC 4* (fig. 6).

251

Fig. 5.

Fig. 6.

1935

8. Medalia reînființării Monetăriei Naționale⁹.
 Argint; bronz argintat; bronz patinat; 60 mm.
 Av. CAROL II REGELE ROMANIEI. Efigia regelui Carol al II-lea în profil spre stînga; sub efigie semnătura încusă a artistului.
 Rv. MONETARIA NAȚIONALĂ. Vederea din față a edificiului Monetăriei Naționale.
 Dedesubt: IN TIMPUL DOMNIEI / M.S. REGELUI CAROL II / S'A REINFIINTAT
 MONETARIA NAȚIONALĂ / CONSTRUCTIA LOCALULUI TERMINANDU-SE / LA 15 DECEMBRIE 1935 (fig. 7).

1936

9. Placheta inaugurării Monumentului Infanteriei¹⁰.
 Argint; bronz patinat; 70 × 51 mm.
 Av. SUB INTELEAPTA DOMNIEI A / M.S. REGELUI / CAROL II. Efigia suveranului în profil spre stînga în medalion (22 mm); în spatele efigiei semnătura încusă a artistului.

Fig. 7.

Dedesubt: IN ANUL / 1936 S'A INALTAT MONUMENTUL / INFANTERIEI / SIMBOL AL JERTFEI / ȘI EROISMULUI / DIN RASBOIUL PENTRU / INTREGIREA NEAMULUI.

Rv. Vederea Monumentului Infanteriei dinspre lateral stînga. În cîmp: MONUMENTUL — INFANTERIEI (fig. 8).

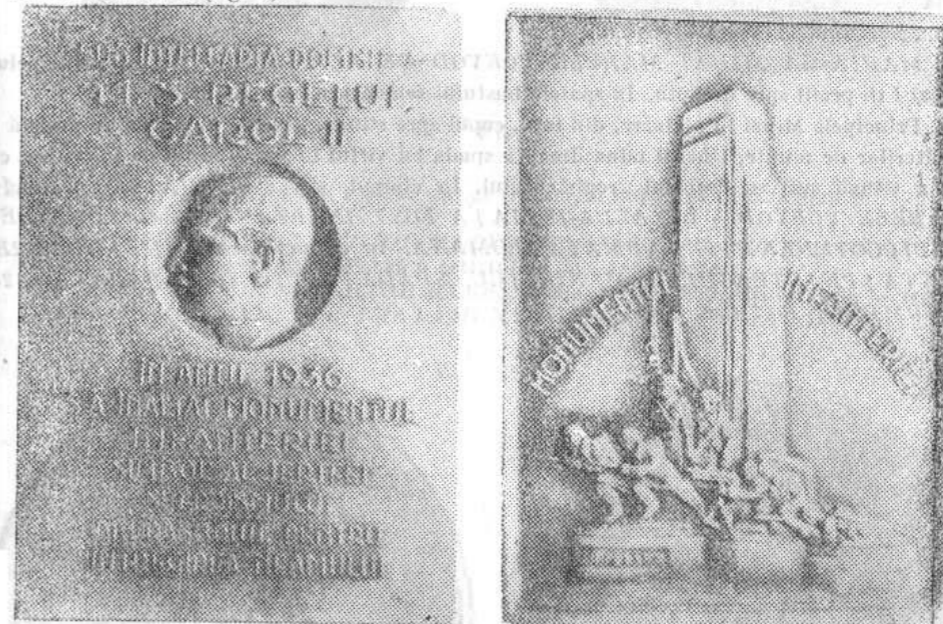

Fig. 8.

10. Medalia „50 de ani de la edificarea templului izraelit Unirea-Sfîntă”.
 Executată în două variante: cu și fără toartă. Nu poartă semnătura artistului¹¹.
 Bronz aurit; 37 mm.
 Av. TEMPLUL „UNIREA—SFANTA”. Vederea fațadei templului izraelit „Unirea-Sfîntă” din București. Dedesubt: BUCUREȘTI / 1886—1936.
 Rv. Vederea fațadei templului izraelit din Ierusalim. Sus, în ebraică: „UNIREA-SFINTA”; jos, în ebraică, anii 1886—1936 (fig. 9).

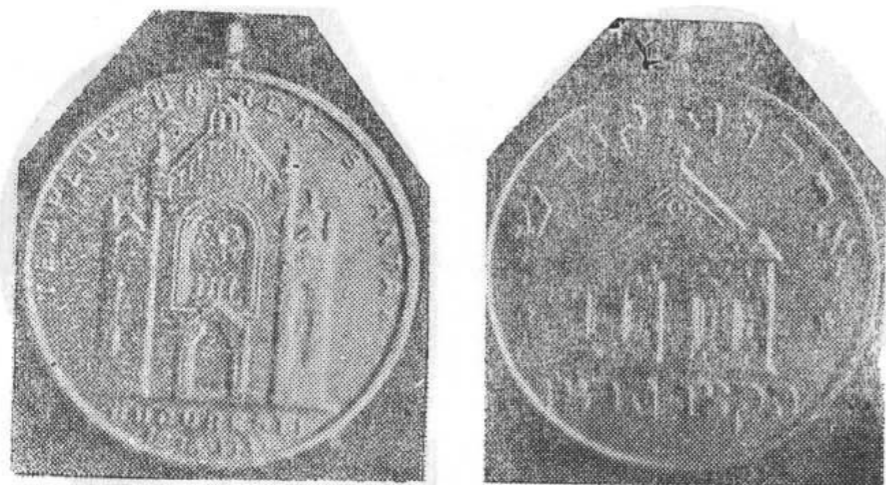

Fig. 9.

937

11. Medalia înaintării la gradul de sublocotenent a principelui Mihai — Mare Voevod de Alba-Iulia ¹².

Bronz; 62 mm.

Av. MARIA SA MIHAI MARELE VOEVOD DE ALBA-IULIA. Bustul principelui Mihai I în profil spre dreapta. În spatele bustului semnătura incusă a artistului.

Rv. Principele Mihai în picioare, din față, capul spre stînga, purtînd uniforma de paradă a vinătorilor de munte, ține în mina dreaptă spada cu virful în jos în semn de salut, iar cu mina stîngă susține drapelul regimentului. În cîmpul stîng: MARIA SA / MIHAI / MARELE VOEVOD — DE ALBA-IULIA / A FOST ÎNALTAT / LA GRADUL DE / SUBLOCOTENENT / ÎN ARMATA / ROMANA. În cîmpul drept: JURAND / CREDINȚA / PE / STEAGUL / ROMANIEI / CU SPADA / LUI / O VA / APARA. Jos, 23 OCTOMBRIE 1937 (fig. 10).

Fig. 10.

12. Medalia dedicată profesorului Emanuel Antonescu pentru activitatea universitară ¹³.
Bronz patinat; 51 mm.

Av. PROFESOR EMANUEL ANTONESCU. Bustul profesorului în profil spre stînga; pe umăr semnătura incusă a artistului.

Rv. OMAGIU COLEGIAL / SPRE AMINTIREA / EMINENTEI SALE / ACTIVITATI / UNIVERSITARE / 1901—1938, în cunună de iederă (fig. 11).

Fig. 11.

13. Medalia dedicată aniversării a 50 de ani de tratament antirabic în România ¹⁴.
Bronz patinat; 60 mm.

Av. PROFESORUL DR. VICTOR BABES. Efigia marelui savant în profil spre stînga; în spatele efigiei semnătura incusă a artistului. Jos, 1854—1926.

Rv. INSTITUTUL DR. VICTOR BABES. Vederea fațadei Institutului de bacteriologie. Dedesubt: 50 DE ANI / DE TRATAMENT ANTIRABIC / 6 MAI 1938 (fig. 12).

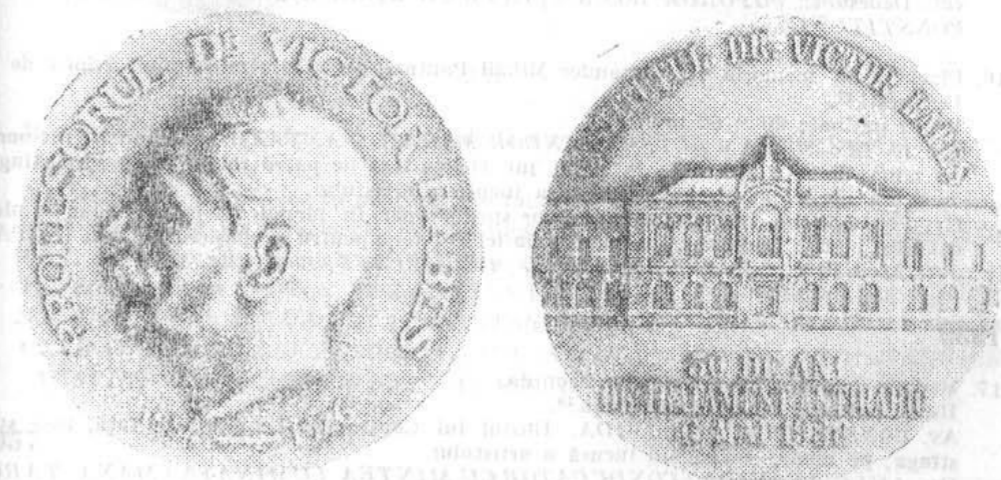

Fig. 12.

14. Medalia dedicată aniversării centenarului Așezămintelor Brâncovenesti.

Bronz patinat; 60 mm¹⁵.

Av. **AȘEZĂMINTELE BRÂNCOVENESTI**. Domnița Bălașa Brâncoveanu în picioare spre stînga, cu mantie și coroană princiară, schițează cu mina dreaptă un gest de încurajare spre un bolnav aflat pe patul de suferință, iar în mina stîngă ține un pergament. În plan depărtat vederea fațadei așezămintului spitalicesc și turla bisericii Domnița Bălașa. Rv. Stema familiei Brâncoveanu încadrată de ramuri de laur și flancată de anii 1838—1938. Dedesubt: **ÎN ANUL 1938 S'AU ÎMPLINIT 100 SUTA DE ANI DE LA ÎNFIINTAREA AȘEZĂMINTELOR BRÂNCOVENESTI | CRESTINEASCA AȘEZARE | DE BINEFACERE | PENTRU AJUTORAREA CELOR ÎN SUFERINȚA** (fig. 13).

Fig. 13.

15. Medalia dedicată votării noii Constituții a României la 24 februarie 1938.

Realizată împreună cu Gh. Stănescu. Nesemnată¹⁶.
Bronz argintat; bronz patinat; 60 mm.

Av. **CAROL II REGELE ROMANILOR**. Bustul regelui Carol al II-lea în profil spre dreapta.

Rv. **24 FEBRUARIE 1938**. Reprezentare alegorică: o carte închisă frumos ferecată reprezentând noua Constituție, cu stema României pe copertă, așezată în poziție verticală pe un podium; în stînga și în dreapta grupuri de oameni entuziaști ridicînd mina pentru vot. Dedesubt: **POPORUL ROMAN | ÎNTRUN SINGUR GLAS A VOTAT | NOUA CONSTITUTIE**.

16. Placheta în memoria lt. comandor Mihail Pantazi cu ceazia miltîngului aviațic de la București¹⁷.

Bronz patinat; 60 × 60 mm.

Av. **IN MEMORIAM | LT. COMANDOR MIHAIL PANTAZI**. Phaethon în picioare, cu mina dreaptă ridicată, în carul lui Helios tras de patru cai în galop spre stînga, deasupra norilor. Dedesubt semnătura incusă a artistului.

Rv. Formație de trei avioane în zbor spre stînga. În planul doi hangare, iar în plan depărtat munți. Dedesubt, insigna Asociației Române pentru propășirea aviației (ARPA). Jos: **MEETING INTERNATIONAL | BUCURESTI | 1938** (fig. 14).

1939

17. Medalie dedicată lui Constantin Leonida.

Bronz patinat; 60 mm. Nedată¹⁸.

Av. **CONSTANTIN — LEONIDA**. Bustul lui Constantin Leonida din față, ușor spre stînga; pe umăr, semnătura incusă a artistului.

Rv. **LUI C. LEONIDA | CONDUCATOR CU MINTEA LUMINATA | MANA TARE | ÎNIMA DE BUN ROMAN | SAPATU-IS'A CHIPUL ÎN BRONZ | ÎN SEMN DE OMAGIU | DIN PARTEA | COLABORATORILOR SAI** (fig. 15).

Fig. 14.

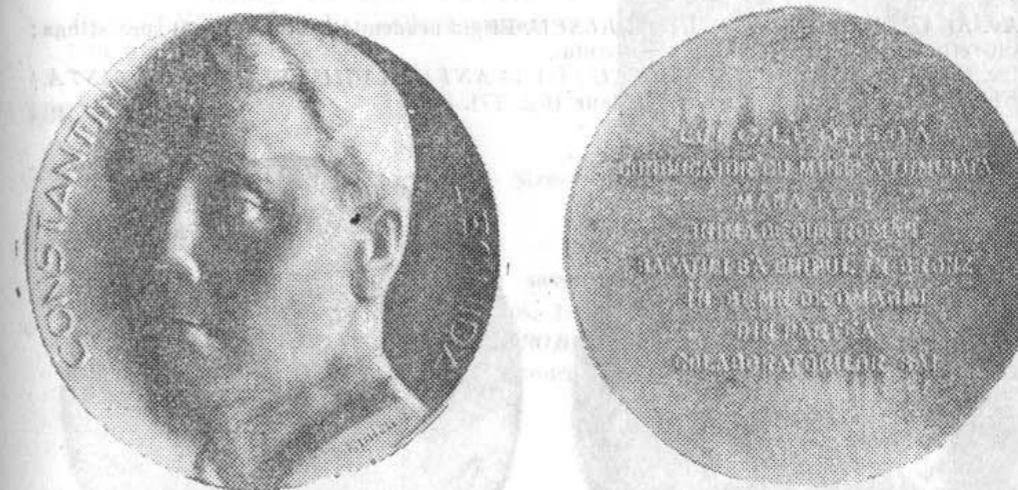

Fig. 15.

18. Medalia dedicată aniversării a 25 de ani de la intrarea în Senat a regelui Carol al II-lea¹⁹.
Bronz patinat; 55 mm.

Av. Regele Carol al II-lea în picioare, din față, în uniformă militară și cu mantie, ține în mina dreaptă un pergament, iar în stînga un volum pe care se poate citi cuvîntul **LEX**. În dreapta-jos, semnătura incusă a artistului.

Rv. Stema mică a României. Dedesubt: **SENATUL ROMAN | 25 NOEMVRIE 1914—25 NOEMVRIE 1939 | OMAGIALA COMEMORARE | A PRINCIARILOR ZORI CARE AU ADUS | ÎN SENAT MAGNIFICA | SOLIE A VIRTUTILOR MONARHICE | VESTIND GLORIOASA DOMNIE A | M.S. REGELUI CAROL II** (fig. 16).

1957

19. Medalia dedicată Acad. prof. Gheorghe Oprescu cu prilejul aniversării a 75 de ani de viață.
Bronz patinat; 70 mm. Nedată²⁰.

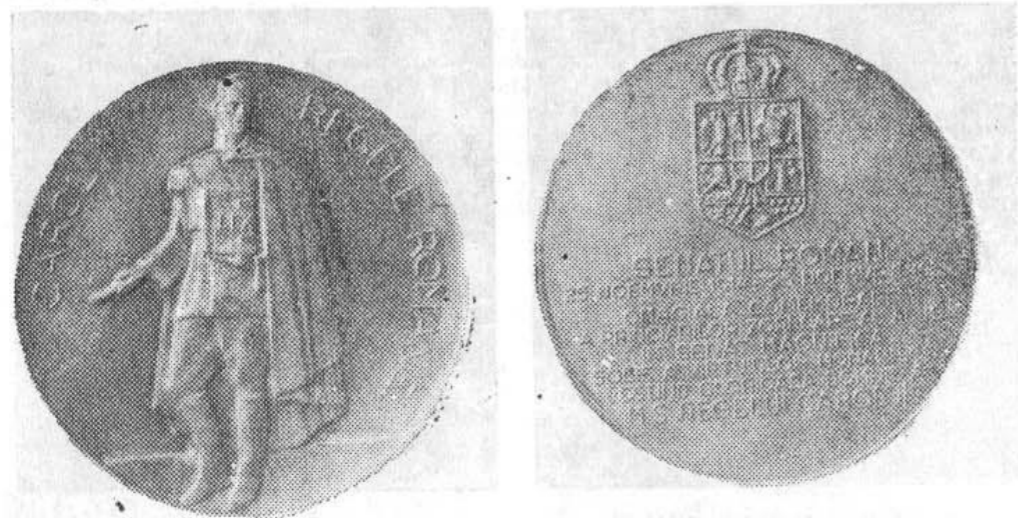

Fig. 16.

Av. ACAD. PROF. GHEORGHE OPRESCU. Efigia academicianului în profil spre stînga; sub efigie, semnătura incusă a artistului.
Rv. PROFESORULUI | G. OPRESCU | LA 75 ANI | OMAGIUL ȘI RECUNOȘTINȚA | ELEVILOR. Deducubt, ramuri de laur (fig. 17).

Fig. 17.

1959

20. Placheta unifață „Trofeul Carpați”.
Tombac patinat; 97 × 55 mm. Nesemnată și nedată²¹.
Av. Tinăra alpinistă în picioare, din față, cu miinile ridicate ca semn al reușitei, pe un vîrf de munte. În cîmp: TROFEUL — CARPATI. Jos, un cartuș rezervat gravării numelui (fig. 18).

1962

21. Medalia celui de al III-lea Congres Internațional de patologie infecțioasă — București²².
Tombac argintat; tombac patinat; 70 mm.

Av. PROFESORUL DR VICTOR BABES. Efigia savantului în profil spre stînga; în spatele efigie, semnătura incusă a artistului. Jos, 1854—1926.
Rv. AL III LEA CONGRES INTERNATI-
ONAL DE PATOLOGIE INFECTIOASA;
Emblema medicinei pe două ramuri de laur.
dedesubt: BUCUREȘTI | 1962 (fig. 19).

1966

22. Medalia dedicată Acad. prof. dr. Ștefan S. Nicolau la aniversarea a 70 de ani de viață²³. Argint; tombac argintat; tombac patinat; 70 mm.

Av. ACAD. PROF. DR ȘTEFAN S. NICOLAU. Efigia savantului în profil spre stînga; sub efigie, semnătura incusă a artistului.

Rv. INSTITUTUL | DE | INFRAMICRO-
BIOLOGIE | AL | ACADEMIEI | REPUB-
LICI SOCIALISTE ROMÂNIA. Vederea
fațadei Institutului. Deducubt: ELEVII ȘI
PRIETENII | MCMLXVI și două ramuri de
laur (fig. 20).

1967

23. Medalia în memoria Acad. prof. dr. Ștefan S. Nicolau²⁴.

Tombac patinat; 38 mm și 60 mm.

Av. ȘTEFAN S. NICOLAU. Efigia savantului în profil spre stînga; pe gît, la bază, semnătura incusă a artistului. Jos, 1896—1967.

Rv. INSTITUTUL | DE | INFRAMICROBIOLOGIE | „ȘTEFAN S. NICOLAU”. Ve-
derea fațadei Institutului; jos, două ramuri de laur (fig. 21).

Fig. 18.

Fig. 19.

Fig. 20.

Fig. 21.

Fig. 22.

1969

24. Medalia aniversării a 20 de ani de activitate a Institutului de inframicrobiologie²⁵. Tombac patinat; 49 mm. Av. Ca mai sus. Rv. *INSTITUTUL DE VIRUSOLOGIE*, „STEFAN S. NICOLAU”. Vederea fațetei Institutului. Dedesubt: *FONDAT ÎN 1949*. Jos, două ramuri de laur (fig. 22).

Sperăm ca materialul prezentat să fie util colecționarilor amatori de medalii, celor care, din pasiune pentru istorie și artă, vor dori să cunoască cum a reușit Ion Jalea să redea, folosind limbajul pretențios al artei medalistice, chipuri și evenimente din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al țării.

NOTE

* Comunicare la cel de al IV-lea Simpozion Național de Numismatică, Botoșani, 15–17 mai 1987. La expoziția de numismatică și medalistică organizată cu acel prilej au fost prezentate, din colecția Nicolae Curdov, majoritatea pieselor amintite aici.

¹ MBR, p. 268–270; 304.

² G. Buzdugan, G. Niculiță, *Medalii și plachete românești*, București, 1971, p. 265. Mihail Pherekyde (1843–1928), doctor în drept la Sorbona, a fost în mai multe rânduri ministru de interne și de externe, președinte al Senatului în perioada 1914–1918 și a prezidat comisia parlamentară care a pregătit elaborarea Constituției din 1923 (vezi M. Josa, T. Lungu, *Viola politică în România 1899–1910*, București, 1977, p. 282; C. Nuțu, *România în anii neutralității*, București, 1972, p. 221; E. Popescu, *Din istoria politică a României. Constituția din 1923*, București, 1983, p. 125 și urm.).

³ G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.*, p. 268.

⁴ Dr. Al. G. Raicovicianu, dr. Od. Apostol, *Medalistică medicală românească în istoria medicinei. Studii și cercetări*, București, 1957, p. 293 (pl. XIII, fig. 35).

⁵ CNA, 10, 1934, 95, p. 5. Uzina hidroelectrică Dobrești de pe cursul superior al Ialomiței este prima de acest fel din țara noastră și a fost destinată a furniza o parte din energia electrică necesară Capitalei (C. C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, București, 1966, p. 200).

⁶ CNA, 10, 1934, 95, p. 24. „Monitorul Oficial” a fost înființat la 8 decembrie 1832, în timpul guvernării contelui Pavel Kiseleff. În timpul lui Alexandru Ioan Cuza publicația a fost tipărită la Imprimeriile Statului. Clădirea, care aparține astăzi Direcției Generale a Arhivelor Statului, a fost terminată în 1882 și a funcționat până în 1940; în 1932 a fost restaurată și i s-au adăugat două anexe (C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 159).

⁷ Emisă în baza Decretului Regal nr. 2305/16.08.1933, publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr. 187/17.08.1933. Medalia a fost conferită membrilor familiei regale și invitaților la serbările prilejuite de serbarea semicentenarului Castelului Peleş. Se purta pe partea stângă a pieptului, prinsă de o panglică de moar cu o înălțime de 50 mm și lățime de 36 mm, de culoare verde, având la margini liseré argintiu de 7 mm lățime străbătut de cite o dungă neagră de 2 mm. CNA, 10, 1934, 95, p. 26.

⁸ CNA, 15, 1940, 117–118, p. 239.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*. Monumentul Infanteriei, operă a sculptorului Ion Jalea și a arhitectului Ioan Pop, era amplasat în rotonda de la începutul Șoselei Kiseleff din București. Pentru realizarea lui s-au strins 6 500 000 de lei prin colecție publică inițiată de marele istoric și patriot Nicolae Iorga, cei mai mulți donatori fiind ofițerii și soldații acestei arme. A fost demolat la cererea hitleriștilor în primăvara anului 1940 (vezi Col. dr. Gh. Romanescu, Gh. Tudor, Al. Cucu, I. Popescu, *Istoria infanteriei române*, II, București, 1985, p. 216).

¹¹ G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.*, p. 273. Deși medalia nu este semnată, ea aparține acestuia, intrucit posedăm o listă a lucrărilor scrisă de mîna sa, în care este cuprinsă.

¹² G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.*, p. 273. Titlul de „Mare voievod de Alba Iulia” i-a fost conferit lui Mihai I, fost rege între anii 1927–1930, de către Carol al II-lea, după revenirea în țară, printr-o lege votată la 8 iunie 1930 de Parlament, pentru a salva aparențele ca urmare a detronării acestuia. Se pune astfel capăt crizei dinastice rezultată din actul de renunțare la tron a lui Carol al II-lea, votat la 3 ianuarie 1925 în Adunarea Deputaților, la propunerea lui I. I. C. Brătianu (vezi M. Mușat, I. Ardeleanu, *România după Marea Unire*, București, 1986, p. 917 și urm., nota 174).

¹³ G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.*, p. 274. Profesor de drept civil la Facultatea de Drept din București, Emanuel Antonescu a fost sărbătorit de colegii săi la împlinirea vârstei de 70 ani, cînd s-a bătut și această medalie comemorativă (informație de la regretatul director al Muzeului Universității, prof. Vitali Stănică).

¹⁴ G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.*, p. 130 și 274.

¹⁵ CNA, 15, 1940, 117—118, p. 240.

¹⁶ *Monetăria Națională, Zece ani de activitate 1935—1945*, Ed. Monitorul Oficial și Imprimeriile Naționale, București, 1945, p. 93. Medalia este doar menționată la G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.* Un exemplar de bronz argintat există la Muzeul Național de Istorie, fond A II 30/20, P.v. 1893.

¹⁷ G. Buzdugan, G. Niculiță, *op. cit.*, p. 274. Comandorul M. Pantazi (1902—1936) a absolvit în 1921 Școala de pilotaj din Tecuci, devenind comandant de escadrilă, unul dintre cei mai temerari aviatori de acrobație aeriană și încercare. În 1932 a doborât recordul mondial de durată pentru hidroavioane, cu 12 ore și 2 minute de zbor cu un aparat Messerschmitt-23 construit de I.C.A.R. București. La 16 aprilie 1935, trei echipaje românești, unul comandat de M. Pantazi, au executat un raid de mare distanță, peste 20 000 km, pe itinerarul București—Istanbul—Cairo—Khartum—Salisbury—Capetown și retur. În anul următor, împreună cu piloții Petre Ivanovici și Max Manolescu, a alcătuit o formație din trei avioane Messerschmitt-ICAR de acrobație aeriană, numită „Draclii roșii”, care a reușit victorii de mare răsunet la mîtingurile de aviație din țară și străinătate. La 11 noiembrie 1936, în timpul unui zbor de încercare în Polonia, și-a pierdut viața, avionul dezintegrându-se în aer. În memoria sa s-a organizat în 1938 la București un mare mîting aviativ (vezi *Istoria Aviației Române*, București, 1984, p. 255).

¹⁸ Medalia este inedită. Constantin Leonida, om de afaceri, președintele Societății Leonida & comp. — București, bd. Tache Ionescu 32 (actualmente bd. Magheru) (*București — Ghid oficial*, Imprimeria Fundației Culturale Regale, p. 124).

¹⁹ CNA, 15, 1940, 119—120, p. 240.

²⁰ Medalia a fost emisă la un an de la sărbătorirea academicianului în 1956 (vezi SCN, 2, 1958, p. 445).

²¹ Placheta este inedită. Deși nu este datată, am plasat-o în 1959, intrucit în acel an, la 17 septembrie, a avut loc la Cheile Turzii prima ediție a „Alpiniadei fetelor” (vezi Nicolae Postolache, *Istoria sportului românesc în date*, Iași, 1979, p. 299).

²² SCN, 4, 1968, p. 297.

²³ SCN, 5, 1971, p. 286.

²⁴ G. Buzdugan, în BSNR, 42—66 (1948—1972), 1974, p. 99.

²⁵ Medalia este inedită. În anul 1969, cu ocazia aniversării a două decenii de la înființarea Institutului de inframicrobiologie se atribuie acestuia denumirea: Institutul de virusologie „Ștefan S. Nicolau” (vezi Ștefan Bălan, Nicolae Șt. Mihăilescu, *Istoria științei și tehnicii în România, Date cronologice*, București, 1985, p. 322).

LES MÉDAILLES DU SCULPTEUR ION JALEA

RÉSUMÉ

On présente les médailles réalisées par le grand sculpteur roumain Ion Jalea (1887—1983), Membre d'Honneur de la SNR. En dépit du fait qu'il a perdu son bras gauche dans la bataille de Mărășești, Ion Jalea a été très actif et ses mérites ont été reconnus en Roumanie et à l'étranger : lauréat aux expositions internationales de Barcelone (1929) et de Paris (1937); le prix national pour sculpture (1941); Membre de l'Académie Roumaine (1963); le prix spécial de L'Union des Artistes Plastiques de Roumanie (1981).

Medalistică românească ne oferă uneori plăcuta surpriză a descoperirii unor piese de mare raritate care sînt repuse în circuitul științific și artistic de către pasionații membrii ai Societății Numismatice Române.

O astfel de surpriză plăcută am avut-o și noi cînd am descoperit medalia-plachetă a profesorului universitar doctor Ștefan Minovici bătută în anul 1922 de către elevii săi cu prilejul aniversării a 25 de ani ca profesor de chimie analitică la Școala de farmacie din București unde a funcționat din 1897 pînă în anul 1924.

Placheta este de formă dreptunghiulară cu laturile de 60 mm/40 mm și este din bronz.

Fig. 1.

Fig. 2.

Av. Bustul profesorului Ștefan Minovici spre stînga; sub git ramuri de stejar. Totul într-un oval incus. Dedesubt, într-un cartuș, inscripția: „Ștefan Minovici” (fig. 1)

Rv. Textul: „MAESTRULUI ELEVII RECUNOSCATORI — 25 ANI DE PROFESORAT 1897—1922”. Totul într-un hexagon incus (fig. 2)